

”PALJON PORUA MUTTA VAIN VÄHÄN VILLOJA”

Partiotyttöjen ja -poikien näkemyserot Suomen partioliikkeen
uudistamiskeskustelussa vuosina 1965-1972

Eveliina Anteroinen
Kandidaatintutkielma
Poliittinen historia
Helsingin yliopisto
Valtiotieteellinen tiedekunta
Helmikuu 2012

Sisälllys

1 JOHDANTO	2
2 PARTIO JA NUORISO-ONGELMA	4
2.1 HEIKOT LIKETTÄ VAHVISTAMAAN – PARTIOPOIKIEN NÄKEMYKSET.....	5
2.2 ”NYRKKI PÖYTÄÄN NUORTEN PUOLESTA” – PARTIOTYTTÖJEN NÄKEMYKSET.....	6
3 POLITIIKKA PARTIOON VAI PARTIOTA POLITIIKKAAN? KESKUSTELUA POLITIIKAN JA PARTION SUHTEESTA	7
3.1 IRTI OIKEISTOSTA – PARTIOPOIKIEN NÄKEMYKSET.....	8
3.2 TYTÖISTÄ KUNNON KANSALAISIA – PARTIOTYTTÖJEN NÄKEMYKSET	9
4 PUOLUSTUSVOIMIEN LASTENTARHA VAI YHTEISKUNNALLINEN KASVATUSJÄRJESTÖ? PARTIO JA ISÄNMAALLISUUS	11
4.1 PARTIOPOJAT JA MAANPUOLUSTUKSELLINEN TAAKKA	12
4.2 TYTÖT JA OLEMATON ONGELMA.....	13
5 NUORTEN VALLANKUMOUS VAI KESKUSTELUKULTTUURIN MUUTOS? KESKUSTELUA JÄRJESTÖDEMOKRATIESTA	14
5.1 VALTA POIS HARMAAOHIMOITA! – PARTIOPOIKIEN NÄKEMYKSET	14
5.2 KESKUSTELU DEMOKRATIAN EDELLYTYKSENÄ – PARTIOTYTTÖJEN NÄKEMYKSET	15
6 YHDESSÄ VAI ERILLÄÄN? KESKUSTELU PARTIOJÄRJESTÖJEN YHDISTÄMISESTÄ	18
6.1 TAVOITTEENA PARTIOLIIKKEEN EHEYTTÄMINEN – PARTIOPOIKIEN NÄKEMYKSET	18
6.2 ”EI VIELÄ SAMAA TELTTAAN” – PARTIOTYTTÖJEN NÄKEMYKSET	20
7 MITÄ MEISTÄ AJATELLAAN? KESKUSTELU PARTION VIESTINNÄN JA MARKKINOINNIN KEHITTÄMISESTÄ ...	22
7.1 PARTIOLLE IMAGON KOHOTUS – PARTIOPOIKIEN NÄKEMYKSET.....	22
7.2 JOHTAJAT IMAGONRAKENTAJINA – PARTIOTYTTÖJEN NÄKEMYKSET	24
8 PARTIO JA SEURAKUNTA	25
8.1 TARVITSEEKO PARTIO SEURAKUNTAA? – PARTIOPOIKIEN NÄKEMYKSET	26
8.2 KÄYTÄNNÖN USKONNONOPETUSTA JA SUVAITSEVAISUUTTA – PARTIOTYTTÖJEN NÄKEMYKSET.....	27
9 YHTEENVETO	28
10 LÄHTEET	30

1 JOHDANTO

Suomen partioliikkeen kannatus painui 1960-luvulla ennätyskallista alaspäin, mikä pakotti partiolaiset pohtimaan toimintatapojensa uudistamista. Sekä Suomen Partioaikajärjestö (SPJ) että Suomen Partiotyttöjärjestö (SPTJ) uudistivat toimintaansa mm. organisaatorakenteidensa selkeyttämisellä. Partioaikajärjestön johtoportaan tapahtui samalla myös useita henkilövaihdoksia, minkä ansiosta keskeisten johtohenkilöiden keski-ikä laski kertaheitolla usealla vuosikymmenellä¹. Nämä muutokset antoivat varmasti pontta uudistamiskeskustelulle, jota partiolehdissä 60- ja 70-lukujen vaihteessa käytiin. Ajankohdasta ja partiolaisten pääosin nuoresta iästä johtuen uudistamiskeskustelu kytkeytyi selkeästi ajalle ominaiseen nuorison politisoitumiseen ja radikalisoitumiseen.²

Vaikka partioliike onkin Suomen suurin varhaiskasvatusjärjestö, ulkopuolisten tekemää tutkimusta järjestöstä on melko vähän. Järjestö onkin itse tuottanut julkaisuja oman kiinnostuksensa ja tarpeensa mukaan. Marko Paavilainen kertoo kirjassaan *Aina valmiina! -Partioliike Suomessa 1910-2010* Suomen partioliikkeen historiasta melkoisen kattavasti. Olenkin tutkimuksessani käyttänyt Paavilaisen teosta aiheeni taustoittamiseen. Lisäksi olen käyttänyt Liisa Savusen *Partiotytöt Suomessa 1910-1972 - partiotyttöhistoriikka*.

Tutkijat Paavilainen ja Savunen käsittelevät molemmat kirjoissaan jonkin verran partioliikkeen uudistamiskeskustelua. Paavilainen painottaa kirjassaan erityisesti *Partiojohtaja*-lehden osuutta partioradikalismien synnyttäjänsä. Savunen puolestaan avaa kirjassaan SPTJ:n järjestökulttuurin yleistä luonnetta esimerkiksi kertomalla yksityiskohtaisesti partiotyttöjen tempauksista ja kansainvälisistä suhteista. Kumpikaan tutkija ei kiinnitä erityisen suurta huomiota näkemyseroihin, joita partiotyttöillä ja -pojilla oli osana Suomen partioliikkeen uudistamiskeskustelua. Löysin niistä vain muutaman maininnan Paavilaisen kirjasta, eivätkä nekään henkilöt, joihin olen ollut Suomen Partiolasten kautta

¹ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 2010, 376-379.

² Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 2010, 391-192.

yhteydessä, tienneet, että aiheesta olisi olemassa aiempaa tutkimusta. Näkökulmani pitäisi siis tarjota jotain uutta partioliikkeen uudistamista koskevaan tutkimukseen.

Paneudun kandidityössäni Suomen partioliikkeen uudistumiskeskusteluun. Tarkoitukseni on selvittää, minkälaisia uudistusvaatimuksia liikkeen sisällä esitettiin ja miten sen jäsenet suhtautuivat vaatimukseen. Keskityn tutkimuksessani selvittämään tyttö- ja poikajärjestöjen näkemyseroja. Tahdon selvittää, saivatko radikaalit uudistamisideat enemmän tukea jommassakummassa järjestössä ja jos saivat, niin miksi. Lisäksi pureudun myös perinteiden säilyttämistä kannattaneiden partiolaisten näkemyksiin ja siihen, kummassa järjestössä uudistusten vastustus oli voimakkainta.

Pureudun tutkimuskysymyksiini analysoimalla lehtikirjoituksia Suomen partiotyttöjen *Johtajapolku*- ja partiopoikien *Partiojohtaja*-lehdistä aikaväliltä 1965-1972. Aloitan tutkimuksen tarkoituksella ajasta, jolloin ilmapiiri oli jo radikalisoitumassa, sillä partiotyöt heräsivät uudistamiskeskusteluun hieman poikia myöhemmin. Näin vertailu tyttöjen ja poikien välillä on mahdollista. Päätän tutkimukseni vuoteen 1972, jolloin tyttö- ja poikajärjestöt yhdistyivät. *Partiojohtaja*- ja *Johtajapolku*-lehdet oli suunnattu nimenomaan johtajaikäisille partiolaisille. Lehdet valitsin, koska niissä käsiteltiin partion ongelmia ja kiistan aiheita varsin kattavasti. Muut partiolehdet, kuten lippukuntalehdet ja muut jäsenlehdet, jätin pois tutkimusaineistosta, sillä niiden sisältö on enemmän tapahtumista raportointia ja harrastustoimintaa tukevaa kuin keskustelemaa ja kriittistä pohdintaa partioliikkeen kehittämiseksi.

Koska käytän lähteinäni lähinnä kahta lehteä, saattaisi olla paikallaan sanoa muutama sana lehtien toimituksellisista linjoista ja näiden linjojen eroista. Molemmat lehdet pyrkivät julkaisemaan johtajaikäisille partiolaisille monipuolista ja ajankohtaista materiaalia, jonka tehtävänä oli tarjota johtajille koulutusvinkkejä. Partiopoikien lehti *Partiojohtaja* lähti kuitenkin kehittämään toimituksellista linjaansa 1960-luvun alussa. Se alkoi julkaista enenevässä määrin yhteiskunnallisia kirjoituksia sekä partion tilaa käsitteleviä kirjoituksia. Kirjoitusten tyyli oli välillä provosoiva, ja lehden toimituskunta myös avoimesti myönsi tavoitteekseen toimia lukijakunnan ”henkisen vireyden ylläpitäjänä ja näkemysten avartajana”. Tämä linjauudistus erkaannutti *Partiojohtajan* ja

partiotyttöjen *Johtajapolun* toisistaan.³ Partiojohtaja antoi radikaalin keskustelun roihuta sivuillaan ja oikeastaan jopa ruokki tulta kirjoittelun ympärillä. *Johtajapolku* puolestaan jatkoi maltillisella linjalla. Tosin sekin piti uudistamiskeskustelua toivottavana. Lehti kuitenkin kontrolloi sen sivuilla käytyä keskustelua, jotta ylilyönneiltä vältyttäisiin. Tämän vuoksi voitaisiinkin ehkä vetää sellainen johtopäätös, että tyttöjen ja poikien näkemyserot perustuivat osittain myös lehtien toimituksellisiin eroihin. Toisaalta lehdet kuitenkin toimivat kumpikin oman partiojärjestönsä alaisuudessa, ja voidaan olettaa, että järjestöt olisivat halutessaan voineet puuttua lehtensä linjaan. Marko Paavilainen esittää jopa uskaliaan teorian, jonka mukaan SPJ:n johto olisi itse asiassa synnyttänyt lehtensä radikaalin keskustelun tarkoituksenaan siten pohjustaa järjestöjen uudistamiskeskustelua ja yhdistymistä.⁴ Oli miten oli, uskon lehtien heijastavan melko hyvin järjestöjensä yleisiä mielipiteitä.

Molemmat lehdet ilmestyivät säännöllisen epäsäännöllisesti 5-6 kertaa vuodessa. *Johtajapolun* ilmestymisrytmi oli muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta melko säännöllinen, kun taas *Partiojohtajasta* saattoi välillä jäädä numero julkaisematta. Syynä oli SPJ:n heikko taloudellinen tilanne. Vuonna 1971 julkaistiin vain yksi *Johtajapolku*-lehti. Sen jälkeen *Johtajapolku* ja *Partiojohtaja* yhdistyivät. Uusi yhteislehti otti nimekseen *Partiojohtaja*. Sen linja oli yhdistelmä *Johtajapolun* ja vanhan *Partiojohtajan* toimituksellisista linjoista, kuitenkin poikien linjan ehkä dominoidessa kevyesti.

2 PARTIO JA NUORISO-ONGELMA

Jäsenkato sai partion pohtimaan järjestön sosiaalista rakennetta. 1960-luvulla elettiin yhteiskunnallista murrosvaihetta, ja väestö muutti maalta kaupunkiin. Lähiöasumisesta tuli yhä suositumpaa. Samalla sosiaaliset ongelmat, kuten ongelmat nuorison keskuudessa ja juurettomuuden tunne, lisääntyivät. Partiossakin asia herätti huolta. Siinä kuitenkin nähtiin myös mahdollisuus partion jäsenkadon lievittämiseksi.⁵

³ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010, 392.

⁴ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010, 414.

⁵ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

2010,386-387.

2.1 Heikot liikettä vahvistamaan – Partioaikien näkemykset

Suurin osa partiopojista näki nuorisongelman pureutumisen partioliikkeen moraalisen velvoitteena. *Partiojohtaja*-lehdessä Matti Virkkunen Haagan Eräveikoista oli ensimmäisenä esittämässä huolensa asiasta. Hänen mielestään partion tuli toimia ongelmanuorison keskuudessa tehokkaasti eikä lokeroita heitä partioon sopimattomiksi ”laumasieluiksi”. Muussa tapauksessa partio kielsi hänen mielestään vastuunsa nuorisjärjestönä. Ongelmanuorten ottamisessa mukaan partio toimintaan Virkkunen ei nähnyt varsinaisia ongelmia, kunhan vain pidettäisiin huolta, että nuoret hyväksyttäisiin mukaan sellaisina kuin he olivat. Tätä ajatellen Virkkunen piti hyvänä perustaa ongelmanuorille omia partioryhmiä.⁶ Useat partiopojat olivat Virkkusen kanssa samoilla linjoilla. Heidänkin puheenvuoroissaan korostui huoli nuorista ja partion tehtävänä nähtiin varmistaa, ettei ketään jätettäisi yksin. Tässä yhteydessä peräänkuulutettiin partioliikkeeltä suvaitsevaisuutta ja asenteenmuutosta, jotta myös epätäydelliset nuoret saataisiin mukaan toimintaan.⁷

Hieman kriittisempää kantaa nuorisokysymyksessä edusti Aarre Uusitalo. Hänestä partio ei yksinkertaisesti voinut tehdä kaikkea. Uusitalo katsoi, että sopeutumattomien nuorten ongelmat olivat usein niin syvälle kasvaneita, että niiden ratkaisemiseksi tarvittaisiin jotain partiota tehokkaampaa, ellei partio sitten haluaisi keskittyä toiminnassaan pelkästään ongelmanuorison. Hän kuitenkin myönsi, että esimerkiksi vaeltajatoimintaan kuuluvan lähimmäisen auttamisen puitteissa voitaisiin pureutua jossain määrin myös ongelmanuorten asioihin.⁸

Osa partiopojista näki nuorisongelmassa myös jotain hyvää. Timo Lankiala otti nuorisongelmakeskustelussa esiin vapaa-ajan lisääntymisen mukanaan tuomat mahdollisuudet. Hän ihmetteli, miten on mahdollista, että kadut ja kahvilat ovat täynnä joutilaita nuoria, joissa partio ei näe lainkaan potentiaalia. Hänestä kyseisten nuorten saaminen mukaan partio toimintaan oli liikkeen elinvoiman säilyttämisen kannalta oleellista ja heidän huomiotta jättämisensä puolestaan suoranaista

⁶ Lauri Virkkunen: Menneisyys vai nykyaika? *Partiojohtaja* 2/1965.

⁷ Toivo J. Palo: Nykyajan nuorisongelman ja auktoriteettikysymys. *Johtajapolku* 3/1965, 58-60; Tapio Koivula: Minkäläisestä pojasta minkäläinen mies? *Partiojohtaja* 5-6/1966. 6-10.

⁸ Tapio Koivula: Minkäläisestä pojasta minkäläinen mies? *Partiojohtaja* 5-6/1966. 6-10.

todellisuuspakoa.⁹ Samoilla linjoilla oli myös Kari Toikka. Hänkin näki ongelmanuorten mukaan saamisen partiotoimintaa elvyttävänä ja piti tärkeänä, että partio korjaisi suhtautumistaan näihin nuoriin.¹⁰

2.2 ”Nyrkki pöytään nuorten puolesta” – Partiotyttöjen näkemykset

Partiotyttöjenkin keskuudessa nuorison sosiaalisiin ongelmiin kiinnitettiin huomiota. Erityisen voimakkain sanoin ongelmaa kommentoi SPTJ:n ylijohtaja Kata Jouhki. ”Minun tekisi mieli lyödä nyrkki pöytään nuorten puolesta”, hän totesi SPTJ:n kevätkokouksessa vuonna 1971. Jouhkin mielestä partiolla oli yhteiskunnallisena nuorisojärjestönä kaksinkertainen vastuu nuorista, jotka päämäärättömyyden tunteessaan ajautuivat rikolliseen toimintaan ja päihteiden ongelmakäyttäjiksi. Hän myönsi, ettei partiotoiminnalla ollut ratkaisuja kaikkein vaikeimpien tapausten hoitamiseen. Hänestä partion tehtävä olikin lähinnä ennaltaehkäistä nuorten ajautumista ongelmiin tarjoamalla heille kehittäväää toimintaa. Tässä yhteydessä hän toivoi partiojohtajilta tiettyä ”uudisraivaaja-asennetta”, valmiutta lähteä kehittämään partiotoimintaa siellä, missä sitä eniten tarvittiin.¹¹ Jouhkin kanssa samoilla linjoilla oli myös SPTJ:n apulaisylijohtaja Gunvor Leander. Hän näki ongelmanuorten mukaan ottamisessa lisäksi mahdollisuuden päästä eroon partion porvarillisesta maineesta.¹² Partiotyttöjen huolen nuorison tilasta jakoi myös Arja Puolanne. Hänestäkin hämmentynyt ja ahdistunut nuoriso tarvitsi tukea ja turvaa. Erityisen tärkeänä hän näki nuoren kuuntelemisen ja tunne-elämän nostamisen keskiöön partiotoiminnassa.¹³

Nuorison ongelmat herättivät siis keskustelua sekä tyttöjen että poikien keskuudessa. Poikien keskustelu oli kuitenkin aktiivisempaa kuin tyttöjen. Molemmissa järjestöissä oltiin yhtä mieltä siitä, että partion oli otettava vastuuta nuoriso-ongelman ratkaisemiseksi. Sen sijaan näkemyksen perustelut olivat hieman erilaisia. Partiopoikien perusteluina ongelmanuorison huomioimiseksi nousi esiin vastuullisuuden lisäksi myös partion jäsenkadon helpottaminen. Partiotyttöjen näkemyksissä

⁹ Timo Lankiala: Pakeneeko partio nykyaikaa? Johtajapolku 2/1966.

¹⁰ Kari Toikka: Tarvitseeko maa myytin? Partiojohtaja 1/1968. 19.

¹¹ Kata Jouhki: kevätkokouksen avajaispuhe. Partiojohtaja 2/1972. 22.

¹² Gunvor Leander: Mitä tietä? Johtajapolku 5/1967. 2-3.

¹³ Arja Puolanne: Nuoresta on kysymys. Partiojohtaja 4-5/1971. 17.

taas nousi esiin näkemys, jonka mukaan ongelmanuorten mukaan ottaminen voisi auttaa partiota pääsemään eroon porvarillisesta imagostaan.

Mielenkiintoisena lisähuomiona voisi todeta, että kumpikaan järjestö ei juuri eritellyt, keitä nämä mainitut ”ongelmanuoret” olivat. Poikien keskustelusta jää vaikutelma, että ongelmanuoria olivat kaikki ”joutilaat” nuoret eivätkä siis välttämättä niinkään rikoksiin syyllistyvät tai muuten huonosti käyttäytyvät nuoret. Tämä on mielestäni kummallinen näkemys nuorisojärjestöltä. Partiotyttöjen keskuudessa ei puhuttu yhtä selkeästi ongelmanuorista, vaan eksyksissä olevista nuorista, jotka tuli integroida kehittävään toimintaan, jotta ongelmilta välttyttäisiin. Joka tapauksessa myös partiotytöt näkivät nuorten joutilaisuuden ongelmana.

Molemmissa järjestöissä ongelmanuorten tilanteeseen suhtauduttiin lähinnä vastuu- ja empatiakysymyksenä. Painavimmin nuorten auttamista ajoi SPTJ:n ylijohtaja Kata Jouhki, kun taas ainoan kriittisen kommentin esitti SPJ:n johtokunnan puheenjohtaja Aarre Uusitalo. Voidaankin todeta, että ylimmän johdon tasolla mielipiteet erosivat jyrkästi. Kenttätasolla vaikuttaisi siltä, että tyttöjen ja poikien mielipiteet osuivat paremmin yksiin. Tyttöjen keskustelu ei kuitenkaan ollut kovin aktiivista, joten yleistä on mahdotonta tehdä.

3 POLITIIKKA PARTIOON VAI PARTIOTA POLITIIKKAAN? KESKUSTELUA POLITIIKAN JA PARTION SUHTEESTA

Partioliikkeen ideologiaan kuului alusta lähtien puolueettomuus ja epäpoliittisuus. Esimerkiksi SPTJ:n vuosikokous vuodelta 1962 määritteli järjestön ”puolueista riippumattomaksi, yhteiskuntaa rakentavaksi ja nykyistä yhteiskuntajärjestystä kannattavaksi uskonnollis-isänmaalliseksi kasvatusjärjestöksi”. SPJ:llä oli vastaava näkemys. Puolueettomuuteensa vedoten järjestöt olivatkin kieltäytyneet yhteistoiminnasta esim. Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan apartheid-politiikkaa vastustavan Etelä-Afrikka-toimikunnan kanssa. 1960-luvun poliittisessa ja radikalisoituvassa

ilmapiirissä puolueettomuusnäkemystä alettiin kuitenkin myös kyseenalaistaa.¹⁴

3.1 Irti oikeistosta – Partiopoikien näkemykset

Useat partiopojat olivat sitä mieltä, että partion tehtävänä oli tarjota nuorille yhteiskunnallista kasvatusta. Siten partio ei voinut olla täysin epäpoliittinen järjestö. *Partiojohtaja*-lehdessä keskustelun avaajana toimi silloinen aktiivipartiolainen ja valtiotieteen kandidaatti Jorma Kalela. Vuoden 1965 lehden toisessa numerossa hän tuomitsi partioliikkeen epäpoliittisuuden sulana mahdottomuutena. Kalelan mukaan jokainen yhteiskunnallinen järjestö on jollain tapaa myös poliittinen, ja hän pitikin puolueettomuutta kuvaavampana terminä partion luonteelle.

Puolueettomuuskin oli Kalelan mukaan kannanotto, sillä se tähtäsi ainakin passiivisesti nykytilanteen säilyttämiseen. Niinpä hän piti partioliikettä luonteeltaan konservatiivisena järjestönä, jonka kuitenkin tuli pyrkiä kasvattamaan nuorista ennakkoluulottomia ja kriittisiä kansalaisia, jotka pystyisivät aikuistuttuaan tekemään itsenäisiä päätöksiä puoluekantaansa pohtiessaan.¹⁵ Useat partiopojat olivat Kalelan kanssa samoilla linjoilla. Heistäkin partion tuli olla puolueeton järjestö, jonka oli pyrittävä kasvattamaan nuorista avarakatseisia ja yhteistyökykyisiä kansalaisia puoluetusta riippumatta. Poliitikasta sai ja pitikin puhua, kunhan keskustelu tapahtuisi avoimessa ja suvaitsevaisessa hengessä. Jotta avoin keskustelu olisi mahdollista, partion olisi pyrittävä eroon konservatiivisesta maineestaan.¹⁶

Partiopoikien varsin yhtenäisiin näkemyksiin mahtui myös soraääni. Vuonna 1970 Risto Pylkkänen kommentoi asiaa alustamassaan keskustelussa. Pylkkänen yhtyi aikaisempiin puheenvuoroihin toteamalla, että yhteiskunnallisten muutosten myötä poliittisen ja ei-poliittisen järjestötoiminnan välinen ero oli vaikeasti määriteltävissä. Hän ei kuitenkaan pitänyt puolueettomuutta mahdollisena.

¹⁴ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 394.

¹⁵ Jorma Kalela: Partio, nuori ja yhteiskunta. *Partiojohtaja* 2/1965. 5.

¹⁶ Kari Toikka: Myytti partioaatteesta. *Partiojohtaja* 4/1967, 4-9; hs: Mielipide. *Partiojohtaja* 1/1968, 2.

Pylkkäsestä oli välttämätöntä, että partioliike tulevaisuudessa valitsisi yhden neljästä poliittisesta suuntauksesta: jyrkän oikeiston, maltillisen oikeiston, maltillisen vasemmiston tai jyrkän vasemmiston. Mahdollisuutena hän näki myös erillisten poliittisten lippukuntien perustamisen ja toiminnan kehittämisen siten, että se voisi yhdistää maltillisen oikeiston ja maltillisen vasemmiston toiminnassaan. Yhtäkaikki, Pylkkäsen mielestä partio ei voinut jatkaa 1970-luvulla toimintaansa epäpoliittisena nuorisjärjestönä, kun se joka tapauksessa rinnastettiin ”parin poliittisen puolueen kanssa”, kuten hän asian itse ilmaisi.

Pylkkäsen alustusta seuranneessa keskustelussa annettiin kommentteja sekä puolesta että vastaan. Useimmat keskustelijoista olivat samaa mieltä siitä, että yhteiskunnallisena järjestönä partiotoiminta oli osittain poliittista. Suurin osa kuitenkin tyrmäsi ajatuksen puolueisiin sitoutumisesta. Yksi esiin nousseita vastaväitteitä oli, ettei partio mitenkään voinut sitoutua puolue toimintaan liikkeen kansainvälisyydestä johtuen. Partio oli kansainvälisesti sitoutumaton järjestö, joten jos Suomessa siirryttäisiin puoluepoliittiseen toimintaan, toiminta ei olisi enää partiotoimintaa.¹⁷

SPJ:n ”operatiiviseksi johtajaksikin” tituleerattu Aarre Uusitalo otti teeman vielä esille *Partiojohtajan* viidennessä numerossa vuonna 1972. Uusitalo painotti, ettei partioliike voinut missään nimessä olla puoluesidonnainen, koska tällöin se rajautuisi vain pienen kansanosan harrastukseksi. Hän kuitenkin näki partioliikkeen lähinnä porvarillista kasvatusperinnettä suosivana. Uusitalo itse tunnusti omaavansa sosialistisen maailmankuvan. Siksi hän piti tilannetta valitettavana ja toivoi partion uudistavan toimintaansa demokraattisemmaksi. Tällä tavalla partio saattoi hänen mielestään vapautua perinteidensä kahleista.¹⁸

3.2 Tytöistä kunnon kansalaisia – Partiotyttöjen näkemykset

Partion ja politiikan suhde puhutti myös partiotyttöjä. *Johtajapolussa* keskustelun alkuun päästiin kuitenkin vasta ”hulluna vuonna” 1968 Leena Pakkasen toimitukselle lähettämässä kirjeessä. Leena

¹⁷ S. Ranta (keskustelun sihteeri): Puoluepolitiikka ja partio. *Partiojohtaja* 2/1970. 10-12.

¹⁸ Aare Uusitalo: Partio ja kahleet. *Partiojohtaja* 5/1972. 8-9.

Pakkasen mielestä oli ristiriitaista, että partio piti itseään poliittisesti puolueettomana mutta pyrki kuitenkin samalla kasvattamaan nuorista kunnan kansalaisia, jotka pystyisivät yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Hänestä partion puolueettomuuspyrkimys johti väistämättä siihen, että nuoret partiolaiset joko omaksuivat passiivisen asenteen yhteiskunnallisia kysymyksiä kohtaan tai jättivät partion siirtyäkseen mukaan politiikkaan. Tällaista kehitystä Pakkanen piti valitettavana, sillä hänestä partioliikkeellä oli periaatteessa kaikki mahdollisuudet tukea nuorten yhteiskuntatietoisuutta ja vaikuttaa esimerkiksi naisten osallistumiseen poliittiseen päätöksentekoon. Ratkaisuna hän ehdotti Risto Pylkkäsen tapaan erillisten poliittisten lippukuntien muodostamista esimerkiksi opiskelijoille. Hän kuitenkin painotti, että varhaiskasvatuksen tuli edelleen pysyä sitoutumattomana. Pakkanen huomautti, että partiohan on joka tapauksessa maailmankuvaltaan oikeistolainen järjestö. Väitteensä tueksi hän mainitsi provokatiivisesti partiolain kohdan, jonka mukaan partiolaisen ajatukset, sanat ja teot ovat puhtaat¹⁹.

Pakkasen kirjoitus sai Tellervo Hakapään tarttumaan kynään. Hän kritisoi erityisesti Pakkasen ehdotusta poliittisten lippukuntien perustamisesta. Hänestä kyseisen kaltaiset lippukunnat eivät enää edustaisi partion periaatteita. Hakapää tyrmäsi täysin myös Pakkasen väitteen partioideologian oikeistolaisuudesta. Tässä yhteydessä hän syytti Pakkasta suoranaista partiolain rikkomisesta viitaten partiolain kohtaan, joka kehotti toisen vakaumuksen kunnioittamiseen. Hänestä Pakkanen ei ilmeisesti tehnyt näin antaessaan ymmärtää, että vain oikeistolainen voi olla rehellinen. Hakapää perään kuuluttikin politiikkakeskusteluun suvaitsevaisuutta ja avarakatseisuutta erilaisia näkemyksiä kohtaan.²⁰

Leena Pakkasen ja Tellervo Hakapään yhteenotto politiikan roolista partiossa oli *Johtajapolun* yleiseen kirjoittelun tasoon nähden poikkeuksellisen raju ja oli sävyltään huomattavasti aggressiivisempi kuin poikien käymä politiikkakeskustelu. Tyttöjen keskustelu jäikin näihin kahteen puheenvuoroon. Syynä saattoi olla *Johtajapolun* maltillinen linja, joka tahtoi pitää keskustelun asiallisena, tai sitten sosiaaliseen korrektiuteen kasvatetut partiotytöt eivät yksinkertaisesti halunneet puuttua

¹⁹ Leena Pakkanen: Toimitukselle saapunutta postia. *Johtajapolku* 1/1968. 26.

²⁰ Tellervo Hakapää: Poliitiikkaa partiioon vai partiota politiikkaan. *Johtajapolku* 3/1968. 7 ja 27.

henkilökohtaiselle tasolle ajautuneeseen keskusteluun.

Johtajapolku avasi politiikkakeskustelua varovaisesti vielä vuoden 1970 eduskuntavaalien alla julkaisemalla lehdessä ohjeita yhteiskunnallisten ilmiöiden puimiseen kokouksissa. Jutussa korostettiin erityisesti kokonaisvaltaisen kriittisen poliittisen näkemyksen tärkeyttä ja kehoitettiin neuvomaan nuoria hankkimaan tietoa useammasta kuin yhdestä lähteestä. Näin pyrittiin kasvattamaan nuoret partioatteen mukaiseen avarakatseisuuteen ja ennakkoluulottomuuteen.²¹

Käytyjen keskustelujen perusteella voidaan todeta, että sekä tyttöjen että poikien enemmistö ajatteli partion olevan yhteiskunnallisena järjestönä jollain tasolla myös poliittinen. Partion tehtävänä nähtiin kasvattaa nuorista avarakatseisia itsenäiseen päätöksentekoon kykeneviä kansalaisia. Poliitikka siis miellettiin järjestöissä lähinnä yhteiskunnalliseksi tiedostavuudeksi sekä vaikuttamiseksi eikä puoluepolitiikaksi. Jälkimmäistäkin näkemystä tosin esiintyi jonkin verran. Tytöillä nousi esiin näkemys partion merkityksestä naisten poliittisen vaikutusvallan kasvattajana. Yleisesti partion ongelmana pidettiin sitä, että partio rinnastui automaattisesti oikeistoon. Ratkaisuna ehdotettiin mm. poliittisten lippukuntien perustamista, mutta idea sai tuen lisäksi osakseen myös paljon kritiikkiä sekä tyttöjen että poikien keskuudessa.

4 PUOLUSTUSVOIMIEN LASTENTARHA VAI YHTEISKUNNALLINEN KASVATUSJÄRJESTÖ? PARTIO JA ISÄNMAALLISUUS

Partioperinteeseen kuului 1960-luvulla partiolaki, jonka noudattamiseen jokaisen partiolaisen odotettiin parhaansa mukaan sitoutuvan. Lakiin kuului mm. kohta, jossa luvattiin rakastaa ja palvella isänmaata. Sanamuodoista oli käyty kiivasta väittelyä jo partiolain laatimisen aikana 1920-luvulla sisällissodan jälkimainingeissa. Partiolaiset olivat sodassa taistelleet lähinnä valkoisten joukoissa.²² 1960-luvun vasemmistolaistuvassa ilmapiirissä sana isänmaa alkoi jälleen kalskahtaa joidenkin mielestä vanhahavalta ja jopa oikeistolaiselta. Tämä oli partioliikkeelle, erityisesti partiopojille,

²¹ Elli Häkkinen: Ajattelen äänioikeutta, keskustelen puolueista. *Johtajapolku* 1/1970. 19.

²² Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 60-63 ja 91.

kiusallista. Niinpä partioliikkeen uudistamiskeskustelussa tuli myös esille partion ja isänmaallisuuden suhde.²³

4.1 Partioijat ja maanpuolustuksellinen taakka

Partiopoikien isänmaallisuutta varjosti leimautuminen sotilaalliseen isänmaallisuuteen. Keskustelu käynnistyi vuonna 1965, kun *Partiojohtaja* julkaisi vuoden ensimmäisessä numerossaan partiojohtaja ja majuri Kalevi Vallaksen kirjoituksen, jossa tämä kirjoitti partion asemasta kansallisten arvojen mm. maanpuolustushengen ylläpitäjänä.²⁴ Jo seuraavassa numerossa Jaakko Blomberg, valtiotieteen ylioppilas lippukunta Toimen Pojista kirjoitti vastineen Vallaksen kirjoitukseen. Blombergin mielestä Vallaksen kuvailema ”lämmin isänmaan rakkaus” ei enää nykyajan nuoren korvaan kuulostanut puhuttelevalta, ainakaan sillä tavalla, kuin partio halusi sen häntä puhuttelevan.²⁵ Samassa lehdessä valtiotieteen kandidaatti Jorma Kalela Helsingin Sinisistä arvioi, että partioliikkeen ideologian perustana oleva isänmaallisuus saattaa ahtaasti tulkittuna johtaa helposti ennakkoluulojen syntymiseen. Näin oli hänen mielestään käynyt esimerkiksi Vallaksen kohdalla.²⁶ Lauri Virkkunen Haagan Eräveikoista puolestaan tuumasi, että mikäli partio ei halunnut toimia pelkkänä puolustusvoimien lastentarhana, sen olisi karsittava liikkeen toimintaa leimaava sotilaallisuus.²⁷ Keskustelu jatkui myös seuraavissa numeroissa.

Seuraavana vuonna *Partiojohtaja*-lehden päätoimittaja Tapio Koivula otti asian esiin alustamassaan keskustelussa, joka myös julkaistiin *Partiojohtaja*-lehdessä. Koivulan mielestä partioon pesiytynyt puolisotilaallisuus johtajavaltaisine hallintoineen ja merkkijärjestelmineen oli haitallista partioliikkeen imagolle. Hänen näkemyksensä mukaan isänmaallisuus kuului partioon mutta ei sotilaallisena

²³ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 392-393.

²⁴ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 392.

²⁵ Jaakko Blomberg: Partion kasvatusihanteista. *Partiojohtaja* 2/1965. 2.

²⁶ Jorma Kalela: Partio, nuori ja yhteiskunta. *Partiojohtaja* 2/1965. 5.

²⁷ Lauri Virkkunen: Menneisyys vai nykyaika? *Partiojohtaja* 2/1965.

sankarivainajien palvontana ja lippuseremonioina vaan lähimmäisen palvelemisena ja heidän kanssaan myötäelämisenä.²⁸ Samoilla linjoilla oli myös lippukunnaton partiojohtaja Kari Toikka. Hänen mielestään isänmaallisuus sinänsä oli arvovapaa käsite, jonka partiossa toimivat ”dogmaatit” ovat jäädyttäneet 30-luvun ihanteita vastaavaksi. Hän painotti, että partiossa käytetyt ilmaukset, kuten isänmaa, merkitsevät jotain vain suhteessa yhteiskuntaan. Siksi ilmauksia tulisi voida muuttaa yhteiskunnan muuttuessa. Tämä näkemys sanan isänmaa poistamisesta partiolupauksesta oli selvästi vallitseva myös muissa kommentteissa.²⁹

Partion ja isänmaan suhdetta käsittelevistä kirjoittajista oikeastaan vain yksi oli selkeästi eri mieltä muiden kanssa. Vernerin Louhivuori alias Pöpö piti partiolupauksen ilmauksia ”koti ja isänmaa” helpommin tulkittavina, kuin uudistajien ehdottamaa ”partioihanteet” -käsitettä ja tuomitsikin sanamuotokeskustelun turhana fraseologiana. Louhivuori painotti, ettei isänmaallisuutta pidä nähdä vastakkaisena yleisinhimillisyydelle, joka hänestä myös kuului partioaatteeseen. Hän toi näkemyksessään esiin nimenomaan juhlallista ”paraati-isänmaallisuutta”, ja piti sitä partiopoikien mielikuvitusta rikastuttavana.³⁰

4.2 Tytöt ja olematon ongelma

Poikien *Partiojohtajan* sivuilla käymässä keskustelussa aktiivisin vaihe sijoittui selkeästi vuosien 1965 ja 1970 välille. Tätä selittää varmasti pitkälti se tosiasia, että vuodesta 1971 alkaen *Partiojohtaja*-lehti oli Suomen Partiopoikajärjestön ja Suomen Partiotyttöjärjestön yhteisjulkaisu. *Johtajapolussa* isänmaallisuuskäsitteen pohdinta suorastaan loistaa poissaolollaan. Tavallaan tämä on luonnollista, sillä eihän partiotyttöjen tarvinnut pelätä leimautumista ”puolustusvoimien lastentarhaksi”. Siten myös suhtautuminen isänmaanrakkauteen osana partioideologiaa oli tytöille helpompaa ja luontevampaa kuin pojille. Tyttöjen suhtautumista isänmaallisuuteen valottaa esimerkiksi Leena

²⁸ Tapio Koivula: Minkälaisesta pojasta minkälainen mies? artikkelista *Pilkottaako pykälien takaa mitään*. *Partiojohtaja* 5-6/1966. 6-7.

²⁹ Kari Toikka: Myytti partioaatteesta. *Partiojohtaja* 4/1967. 6-9.

³⁰ Pöpö, Vernerin Louhivuori: Partioinnin tarkistus. *Partiojohtaja* 2/1971. 8 ja 24-25.

Pakkasen toimitukselle lähettämä partion poliittisuutta puolustava kirje, jossa hän kirjoitti: ”...myös poliittiseen elämään kohdistuva aktiviteetti on tärkeää isänmaan palvelemista.”³¹ Hän siis käyttää isänmaanrakkautta itsestään selvänä arvona, jonka avulla hän koettaa oikeuttaa vähemmän itsestään selvää arvoa, tässä tapauksessa siis poliittisuutta. Samaa mieltä oli myös Hellevi Heinänen. Hän myönsi, ettei isänmaa merkinnyt sodan jälkeen syntyneille samanlaista isänmaallisuutta kuin heitä vanhemmille. Heinäsen mielestä asialla ei ollut väliä, sillä hänestä oli monia tapoja olla isänmaallinen. Tästä johtuen hän ei nähnyt syytä partion isänmaakäsityksen tarkistamiselle.³² Voidaankin todeta, että isänmaallisuus ja sen tulkinta koettiin ongelmiksi yksinomaan poikien keskuudessa.

5 NUORTEN VALLANKUMOUS VAI KESKUSTELUKULTTUURIN MUUTOS? KESKUSTELUA JÄRJESTÖDEMOKRATIASTA

Partioliikkeen uudistuskeskustelussa tuli ilmi myös järjestön sisäinen demokratia. Keskustelua ruokki yleisen nuorison liikehdinnän lisäksi mm. A. S. Neilin syksyllä 1968 ilmestynyt *Summerhill – kasvatuksen uusi suunta* -kirja, joka käsitteli ns. vapaan kasvatuksen periaatteita. Kirja kritisoi auktoriteettiin perustuvaa kasvatustapaa ja sai mm. Teiniliitossa innostuneen vastaanoton. Osa uudistusmielisistä katsoi, ettei järjestödemokratia syystä tai toisesta toiminut partioliikkeessä. Etenkin nuorten vaikutusmahdollisuuksien katsottiin olevan heikot. Toisaalta oli myös useita, joiden mielestä partio oli demokraattisempi kuin useimmat järjestöt. Nämä kaksi näkemystä ottivat yhteen johtajalehtien sivuilla.³³

5.1 Valta pois harmaaohimoita! – Partiopoikien näkemykset

Poikien keskustelun avaajana toimi Jyrki Valtanen. Hyvänä puolena partiotoiminnassa hän näki sen, että suuressa järjestössä riitti vastuutehtäviä kaikille halukkaille. Hänestä partio-organisaatiot olivat kuitenkin paisuneet jäsenmääräänsä nähden liian suuriksi. Tästä seurasi, että toiminnan joustavuus

³¹ Leena Pakkanen: Toimitukselle saapuneita kirjeitä. Johtajapolku 1/1968. 26.

³² Hellevi Heinänen: Peittykö jotain seremonioiden taa? Johtajapolku 6/1968. 5.

³³ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 400-405.

katosi ja päätökset, suunnitelmat ja toiminnan painotus menettivät merkityksensä. Hänestä partioorganisaatioita tulikin yksinkertaistaa.³⁴ Nimimerkki ”kadun partiojohtaja” puolestaan kyseenalaisti partion tasavertaisuuden ja partiohierarkian tarpeellisuuden. Perusteenaan hän käytti YK:n ihmisoikeusjulistuksen kohtaa ihmisten tasa-arvoisuudesta ja tasavertaisuudesta.³⁵

Suurin osa partiopojista piti järjestödemokratian pahimpana ongelmana nuorten vaikutusmahdollisuuksien puutetta. Esimerkiksi partiojohtaja Kurkela näki epäkohtana erityisesti partiotoiminnan johtajavaltaisuuden. Hänestä käytäntö oli omiaan vieraannuttamaan hieman vanhempia partiopoikia partiotoiminnasta.³⁶ Partioaikien kommentteissa nousi esiin myös huoli SPJ:n johdon ikärakenteesta. Koska ylimmissä päätöksentekokelemissä jäsenten vaihtuvuus oli hidasta, alle 30-vuotiailla oli useiden partiopojien mielestä heikot vaikutusmahdollisuudet järjestön asioissa. Nuorten toivottiinkin vaativan itselleen aktiivisesti lisää oikeuksia, jotta partiotoiminnalla olisi mahdollisuus ajaa aidosti nuorison etuja.³⁷

Kaikkein tiukimman linjan nuorten aseman puolesta otti Hannu Säilä. Hänen logiikkansa mukaan partioliike oli nuorisoliike, ja siten vallan oli kuuluttava nuorille. Partion ongelma oli hänestä innostuksen puute. Hänestä ”iäkkäät, menneisiin juuttuneet päätäntäelimet olivat innostuksen syöpä”. Hän näkikin nuorten valtaannousun suoranaisena välttämättömyytenä partioliikkeen tulevaisuuden kannalta. ”Alle 30-vuotiaat partiolaiset, yhdistykää, kumotkaa harmaaohimoille kivettyvettynyt valta” hän vaati. Ellei vallanvaihto onnistuisi, nuorten oli hänestä joukkoerottava partioliikkeestä ja perustettava uusi yhteinen järjestö.³⁸

5.2 Keskustelu demokratian edellytyksenä – Partioyöttöjen näkemukset

Tyttöjen järjestödemokratiaa koskevassa keskustelussa nousi ensimmäisenä esiin partiokasvatuksen

³⁴ Jyrki Valtanen: Kehitymmekö? Partiojohtaja 3/1965. 5-6.

³⁵ Kadun partiojohtaja: Keskustelua. Partiojohtaja 2/1968. 19.

³⁶ Kurkelan kommentti keskustelussa Pilkottaako pykälien takaa mitään? Partiojohtaja 5-6/1966. 12.

³⁷ Hs: Mieliipide. Partiojohtaja 1/1968. 2; Aarre Uusitalo: Taanilan puheen herättämiä ajatuksia. Partiojohtaja 1/1968. 9; Tapani Leppälä: Kriisin siemen. Partiojohtaja 6/1971. 10-11

³⁸ Hannu Säilä: Vallankumous –tie uuteen kukoistukseen? Johtajapolku 2/1969. 7.

autoritäärinen kasvatustyyli. Ensimmäisenä asiaa puheeksi nimimerkki ”Exfelix”. Hänestä partiossa kävi usein niin, että nuoret opetettiin ainoastaan tottelemaan, ei ajattelemaan itsenäisesti. Hänestä partiolaisten pitikin päästä eroon ajatuksesta, jonka mukaan vastaansanomien ei kuulunut hyvän partiolaisen tapoihin.³⁹ Samaa teemaan pureutui myös nimimerkki ”Hilima”. Hänestä partiotyttöjen järjestökulttuuri oli liian hienotunteista ja ristiriitaitilanteita välttelevää. Tämän vuoksi kritiikin esittäminen oli järjestötoiminnassa vaikeaa. ”Hiliman” mielestä oikeus olla eri mieltä oli kuitenkin edellytys demokratian toteutumiseksi. Keskustoimisto tai vastaava johtoelin ei saanut tehdä päätöksiä yksin. Siksi keskustelu oli hänestä partiotyöille suoranainen velvollisuus.⁴⁰

Mielipiteiden ilmaisun tärkeyttä ruodittiin myös myöhemmissä keskusteluissa. Yleinen ja yhdistävä näkemys johtajien keskuudessa oli, että SPTJ:llä oli periaatteessa hyvät mahdollisuudet olla demokraattinen järjestö. SPTJ tarjosi harvinaisen nuorille, jo 15-vuotiaille, täydet vaikutusmahdollisuudet järjestön päätöksenteossa. Käytännössä demokratia ei partiotyttöjen mielestä kuitenkaan täysin toteutunut. Syyksi mainittiin mm. jäsenistön riittämätön tiedottaminen. Pääsyyksi kuitenkin nähtiin jo edellä mainittu tyttöjen järjestökulttuuriin pesiytynyt liiallinen korrektius ja tyttöjen oma haluttomuus ottaa vastuuta. Tytöt siis käytännössä syyttivät itseään demokratian puutteesta.⁴¹

Myös nuorten asema puhutti partiotyttöjä. Margita Gustafssonin mielestä nuorille annettiin jopa liikaa vastuuta partiossa. Samaa mieltä oli myös Miriam Salo. Hän näki liian pienen ikäeron johtajan ja johdettavan välillä luovan turhia auktoriteettiongelmia. Hänestä johtajavaltaisuus loi myös tiettyssä mielessä turvallisuuden tunnetta johdettaville nuorille, jotka kuitenkin olivat vielä iältään lapsia.⁴² Täysin eri linjoilla Gustafssonin ja Salon kanssa oli mm. Hilikka Sulkasaari. Hänestä partionuorille pitäisi lippukunnissa antaa mahdollisuus osallistua päätöksentekoon iästä riippumatta. Muussa tapauksessa hän näki vaarana nuorten motivaation loppumisen.⁴³

³⁹ Exfelix: ...naukaisemaisillani. Johtajapolku 5/1966. 132.

⁴⁰ Hilima: Kun on tunteet... Johtajapolku 6/1966. 167.

⁴¹ Keskustelua järjestödemokratiasta. Johtajapolku 5/1967. 4-6; Sirkka Hirsjärvi: Vallankumous –tie uuteen kukoistukseen? Johtajapolku 3/1969, 5; Kata Jouhki: Järjestömme on demokraattinen. Johtajapolku 3/1970. 16.

⁴² keskustelusta Partioaate –aikansa elänyttäkö? Johtajapolku 3/1967. 6-7.

⁴³ Hilikka Sulkasaari: Vallankumous –tie uuteen kukoistukseen? Johtajapolku 2/1969. 6.

Heljä Kerkelä puuttui järjestödemokratiakeskusteluun varsin tiukin sanankääntein. Hänestä demokratiaa ei voinut olla se, että vanhat johtajat heitettäisiin ulos ja nuoret ottaisivat vallan. Tällainen kahtiajako vanhoihin ja nuoriin oli hänestä väärä lähestymistapa ongelmaan. Jos todella haluttiin kahtiajakoa, parempi olisi ollut jako jäsenten ja johtoportaan välillä. Tällöinkin näitä ryhmiä ei tulisi nähdä vastakkaisina vaan rinnakkaisina. Kuten aikaisemmatkin keskustelijat, myös Kerkelä painotti viestinnän merkitystä luottamuksen rakentajana. Esimerkiksi SPTJ:n vuosikokouksista ja kokouksen teemoista oli hänen mielestään oltava tarjolla tietoa jo etukäteen, jotta johtajien osallistuminen keskusteluun olisi kokouksessa ylipäänsä mahdollista.⁴⁴

Keskustelussa partiojärjestöjen demokraattisuudesta partiopoikien ja -tyttöjen lähestymistapa oli varsin erilainen. Poikien keskustelussa keskiöön nousi järjestön johtoportaan ikärakenne. Kaikki keskustelijat näkivät nuorten puuttumisen johtoportaasta ongelmana. Myös tytöt näkivät järjestödemokratiassa ongelmia, mutta painottivat jokaisen olevan itse vastuussa osallistumisestaan päätöksentekoon. Tyttöjen keskustelussa myös korostui näkemys, jonka mukaan partiojärjestöillä oli kaikki mahdollisuudet olla demokraattinen järjestö, ja ongelma olikin enemmän tyttöjen liiallisessa kohteliaisuudessa. Myös paremmalla tiedottamisella katsottiin voitavan parantaa demokraattista päätöksentekoa. Pojilla vastaavanlaisia kehitysehdotuksia ei esiintynyt, vaan ongelmana nähtiin yksinomaan johtoportaan ikärakenne.

Partion johtajavaltaisuus puhutti sekä partiopoikia että -tyttöjä. Partiopoikia yhdisti mielipide siitä, ettei nuorille annettu tarpeeksi päätäntävaltaa, vaan johtajat määräsivät kaikesta. Tyttöillä mielipiteet jakaantuivat enemmän. Osa oli sitä mieltä, että partiossa toteutettiin liian autoritääristä johtamismallia. Toisaalta oli myös niitä, jotka hyssyttelivät liikaa uudistusintoa ja katsoivat tietyn johtajavaltaisuuden lisäävän lasten turvallisuuden tunnetta partiotoiminnassa. Tässäkin keskustelussa tyttöjen ajattelutapa oli siis säilyttävämpi ja myös käytännönläheisempi kuin poikien.

⁴⁴ Heljä Kerkelä: Järjestödemokratiasta. Johtajapolku 3/1968. 6-7 ja 27.

6 YHDESSÄ VAI ERILLÄÄN? KESKUSTELU PARTIOJÄRJESTÖJEN YHDISTÄMISESTÄ

Kaikesta keskustelusta huolimatta yksi harvoista uudistuksista, joka loppujen lopuksi toteutui, oli partiopoikien ja -tyttöjen yhteistoiminnan tiivistäminen ja yhteisjärjestön perustaminen. Uudistusta edelsi kuitenkin ehkä hieman paradoksaalisesti koko uudistumiskeskustelun kiivain väittely. Erimielisyys partiopoikien ja tyttöjen välillä ei alussa olisi voinut olla suurempi.⁴⁵

6.1 Tavoitteena partioliikkeen eheyttäminen – Partiopoikien näkemykset

Keskustelun avaajana toimi vuonna 1965 *Partiojohtaja*-lehden artikkeli *Miksi ette pidä partiotytöistä?* Siinä Keijo Näsi ihmetteli, miksi Suomessa partiopojat ja -tytöt toimivat erillään. Hänestä oli omituista, että nuorten yhteiskuntakelpoisuuteen tähtäävä kasvatus ei tarjonnut nuorille mahdollisuutta toimia yhdessä vastakkaisen sukupuolen kanssa. Lehden kyselyyn vastasi mm. Pauli Kanerva. Hän piti yhteistoiminnan kehittämistä tyttöjen kanssa toivottavana. Hän olisi kuitenkin rajannut yhteistoiminnan yli 15-vuotiaille partiolaisille. Kanerva ei myöskään pitänyt organisaatioiden yhdistämistä ajankohtaisena, vaan toivoi ensin vilkkaampaa yhteistoimintaa.⁴⁶ Myös partiojohtaja Åhman piti yhteistoiminnan tehostamista suotavana. Organisaatioiden yhdistäminen olisi hänestä kuitenkin aiheutunut todennäköisesti liikaa ongelmia.⁴⁷

Moni partiopoika näki kysymyksen partiopoikien ja -tyttöjen yhdistymisestä enemmän aatteellisena kuin käytännöllisenä. Harri Raittiin mielestä kyse oli partioliikkeen eheyttämisestä. Hänestä partioveljeyden ja -siskouden oli muututtava sukupuolettomaksi. Jäljelle jäisi vain yhteinen partiolaisuus, jonka toteuduttua SPJ ja SPTJ järjestöinä muuttuisivat tarpeettomiksi.⁴⁸ Myös Juha Sipilä piti järjestöjen yhdistymistä jossain vaiheessa vääjäämättömänä seurauksena yhteiskunnan kehityksestä. Hän myönsi, ettei muutos tulisi olemaan helppo, mutta uskoi sen onnistuvan.⁴⁹

⁴⁵ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 414-421.

⁴⁶ Keijo Näsi: Miksi ette pidä partiotytöistä? *Partiojohtaja* 5/1965. 6-12.

⁴⁷ Åhman: keskustelussa Minkälaisesta pojasta minkälainen mies? *Partiojohtaja* 5-6/1966. 11.

⁴⁸ Harri Raitis: Onko maassamme yksi partiojärjestö liikaa? *Partiojohtaja* 2/1968. 20-21.

⁴⁹ Juha Sipilä: Yhteistoiminnasta. *Johtajapolku* 1/1966. 10-11.

Samansuuntaisesti ajatteli moni muukin partiopoika. He uskoivat, että yhteiskasvatuksen avulla partio onnistuisi paremmin kasvatustavoitteessaan kuin erilliskasvatuksen avulla.⁵⁰

Yhteistoimintaan kriittisesti suhtautuviakin partiopoikia löytyi. Juhani Ahla ei nähnyt partion yhteistoimintaa kasvatuksen kannalta tärkeänä. Hänestä nuorille löytyi partion ulkopuolella jo aivan tarpeeksi kohtaamismahdollisuuksia. Ahla näki yhteistoiminnan ongelmallisena myös siksi, että partiopoikien ja -tyttöjen ohjelmat olivat hyvin erilaiset. Hän ei antanut tyttöjen koulutukselle kovinkaan paljon arvostusta, eikä siten halunnut, että partiotyttöjen tarpeet pitäisi huomioida myös partiopoikien toiminnassa. Ahlakaan ei kuitenkaan täysin tyrmännyt yhteistoimintamahdollisuuksia varttuneempien partiolaisten keskuudessa.⁵¹ Nimimerkki ”Lepistön Pate” edusti tässä suhteessa kaikkein kriittisintä suhtautumista yhteistoimintaan. Hänestä tytöt ja pojat olivat sekä fyysisesti että henkisesti niin erilaisia, ettei molempia tyydyttävää yhteistoimintaa ollut mahdollista järjestää. Muutenkin hänestä yhteistoiminnassa oli kyse lähinnä pakottamisesta, sillä etenkin nuorilla pojilla ei hänen mukaansa ollut pienintäkään halua olla tekemisissä tyttöjen kanssa. Pate olisikin mielellään jättänyt yhteiskasvatuksen koulujen tehtäväksi.⁵²

Vaikka partiopojat suhtautuivat alun perinkin varsin myönteisesti yhdistymiseen, ilmapiiri muuttui yhä suopeammaksi ajan myötä. *Partiojohtaja*-lehti kyseli SPJ:n ja SPTJ:n piirijohtajilta mielipiteitä yhdistymisestä uudestaan elokuussa 1970, kun partiopoika ja -tyttöjärjestöt olivat tehneet päätöksen jatkaa suunnitelmia yhteisen partiojärjestön perustamiseksi. Tällöin mielipideilmapiiri partiopoikien piirijohtajien keskuudessa oli jo hyvin myönteinen. Mm. Salpausselän piirijohtaja Osmo Luotomaa totesi, että päätös oli toivottu ja tuntui luonnolliselta. Kuten muutkin piirijohtajat, hänkin painotti kuitenkin paikallisten olosuhteiden huomioimista yhteistoiminnan suunnittelussa.⁵³

⁵⁰ Virtanen: keskustelussa Partioliiikkeen uudistuvat kasvot –Milloin puhaltava uudistuksen tuuli tässä maassa? *Partiojohtaja* 4/1966. 7; Pekka Malmi: Suomen Partiojärjestö? *Partiojohtaja* 1-2/1969. (sivu ei tiedossa).

⁵¹ Keijo Näsi: Miksi ette pidä partiotytöistä? *Partiojohtaja* 5/1965. 6-12.

⁵² ”Lepistön Pate”: Turhalla hopulla yhteen. *Partiojohtaja* 1/1971. 12-13.

⁵³ Pojat jo valmiita piirien yhdistämiseen. *Partiojohtaja* 3/1970. 7.

6.2 ”Ei vielä samaan teltaan” – Partiotyttöjen näkemykset

Partiojohtajan aloittamaan keskusteluun osallistui myös partiotyttöjä. Heidän mielipiteensä olivat alkuun hyvin kriittisiä. Muun muassa Irene Peltosen mielestä partion tehtävä oli kasvattaa tytöistä naisia ja pojista miehiä. Siksi erilliskasvatus oli hänen mielestään jopa tarkoituksenmukaista. Hän ei liioin nähnyt järjestöjen yhdistämiselle tarvetta, sillä molemmilla oli jo oikein toimiva organisaatio. Yhteistoimintaa voitiin luontevimmin harjoittaa toteuttamalla hieman varttuneemmille partiolaisille esimerkiksi yhteisiä juhlia ja kilpailuja. Samaa mieltä oli myös Kirsi Koskennurmi. Hänestä varsinkaan nuorimpien keskuudessa yhdistäminen ei tullut kysymykseen, sillä nuoret partiopojat ja -tytöt eivät yleensä sietäneet toisiaan. Yhteiskoulutusta voitiin kuitenkin Koskennurmen mielestä tehostaa varttuneempien partionuorten keskuudessa.⁵⁴

Myös SPTJ:n johto suhtautui järjestöjen yhdistämiseen ja yhteistoimintaan kielteisesti. Varsinais-Suomen Partiotyttöpiirin piirinjohtaja Leena Lampisesta yhteistoiminta sopi kyllä aikuisille partiolaisille mutta nuorille hän ei nähnyt yhteistoiminnan tarjoavan oikeanlaista toimintaa. Hän myös ihmetteli, miksi partiopoikien puheiden perusteella yhdistymistä toivottiin, mutta kun piti siirtyä puheista tekoihin, mitään ei tapahtunut.⁵⁵ Samoin ajatteli myös SPTJ:n apulaisylijohtaja Kata Jouhki. Hänestä tyttöjen ja poikien kasvatustarpeet olivat 60-luvun puolella välissä vielä niin erilaiset, ettei yhteisjärjestön perustaminen ollut vielä ajankohtaista. Hän näki yhteisjärjestössä uhkana, että tytöt vetäytyisivät järjestössä taka-alalle antaen poikien tehdä päätökset. Jouhki olisikin jättänyt yhteiskasvatuksen koulujen tehtäväksi. Samoihin johtopäätöksiin päätyi myös STPJ:n toinen johtohahmo Gunvor Leander. Hän tosin totesi uskovansa yhteisjärjestön syntyyn mutta ei vielä vähään aikaan.⁵⁶

Partiotyttöjen mielipiteet yhteisjärjestöstä muuttuivat keskustelun aikana melkoisesti. Esimerkiksi Kata Jouhki korjasi näkemystään keväällä 1970, kun yhdistämiskeskustelu järjestöjen välillä oli notkahtanut hieman eteenpäin. Hän ilmoitti, että 1970-luvun nuoriso oli niin erilaista verrattuna

⁵⁴ Keijo Näsi: Miksi ette pidä partiotytöistä? *Partiojohtaja* 5/1965. 6-12.

⁵⁵ Leena Lampinen: Suomen Partiojärjestö? *Partiojohtaja* 1-2/1969. (sivu ei tiedossa).

⁵⁶ Gunvor Leander: Ei vielä samaan teltaan. *Johtajapolku* 1/1969. 9-10.

nuorisoon jopa vain kymmenen vuotta aiemmin, että heidän etunsa vaati yhteistyön tiivistämistä. Vaikuttimena oli myös yleinen mielipide, joka oli kääntynyt epäsuotuisaksi tyttöjen ja poikien erilliskasvatukselle.⁵⁷

Tytöistä löytyi myös niitä, jotka näkivät yhdistymisen toivottavana. Tällainen henkilö oli esimerkiksi Aino Alhainen. Hänestä sukupuolten erottelu kasvatusmielessä oli väärin. Alhainen piti järjestöjen yhdistämistä kipeänä mutta tarpeellisena toimenpiteenä. Tähän hän uskoi menevän vielä jonkin aikaa.⁵⁸ Nimimerkki ”Serahviina” oli myös yhteistoiminnan kehittämisen puolella. Hänestä partiotoiminta, joka ei tarjonnut nuorille mahdollisuutta yhteistoimintaan, käytännössä edisti nuorten liiallista kiintymistä omaan sukupuoleen.⁵⁹

Partiopoikien ja -tyttöjen näkemuserot olivat etenkin keskustelun alussa suuret. Partiopojat näkivät toiminnan yhdistämisen lähinnä aatteellisena eheyttämisprosessina, jota kannatettiin lähes yksimielisesti. Tyttöjä kuitenkin askarruttivat käytännön ongelmat, joita yhdistyminen voisi mukanaan tuoda. Erityisen paljon huolta aiheutti tyttöjen asema tulevassa yhteisjärjestössä. Moni partiotyttö pelkäsi, että yhteisjärjestössä vallitsisivat yhteiskunnan perusnormit, ja tytöt jäisivät poikiin nähden vain passiivisiksi sivustakatsojiksi. Yhdistävänä tekijänä keskustelun alussa oli, että suurin osa sekä partiopojista että tytöistä katsoi yhteistoiminnan sopivan paremmin varttuneemmille partiolaisille kuin vasta-alkajille.

Yhteistoimintakeskustelun aikana poikien ja tyttöjen välillä tapahtui selkeää lähentymistä. 1970-luvulle tultaessa jo useimmat tytötkin olivat päätyneet sille kannalle, että järjestöjen yhdistäminen olisi suotavaa. Tähän vaikutti ainakin yleisen mielipiteen kääntyminen erilliskasvatusta vastaan. Yhdistämisprosessi vaati kuitenkin tytöiltä selkeästi enemmän henkistä valmistautumista kuin partiopojilta.

⁵⁷ Kata Jouhki: Kohti yhteisjärjestöä. Johtajapolku 5/1970. 3.

⁵⁸ Kata Jouhki, Hilikka Sulasaari ja Aino Alhainen: Yhteistoiminnasta. Johtajapolku 1/1966. 7.

⁵⁹ Serahviina: Yhteistoiminnasta. Johtajapolku 2/1966. 56.

7 MITÄ MEISTÄ AJATELLAAN? Keskustelu Partion Viestinnän ja Markkinoinnin Kehittämisestä

Johtajapolku- ja *Partiojohtaja* -lehtiä tutkittaessa käy ilmi, että partion ideologiasta ja sen ajanmukaisuudesta keskusteltaessa esiintyi usein näkemys, jonka mukaan partioaatteessa ei sinänsä ollut mitään vikaa; se vain usein ymmärrettiin väärin. Ongelmana nähtiin pääosin ulkopuolisten väärät käsitykset partio toiminnasta. Heräsi kysymys, miten partion tulisi kehittää viestintäänsä ja markkinointiaan, jotta liike antaisi itsestään oikean kuvan ulkomaailmalle. Tässä yhteydessä keskustelusta erottui kaksi erillistä asiakokonaisuutta: partion aktiivinen markkinointi ja toisaalta passiivisesti vääränlaista kuvaa välittävien partiotraditioiden uudelleenarviointi. Tällaisiksi laskettiin esimerkiksi partioparaati ja partiopuku. Lisäksi nousi esiin kysymys, minkälaista kuvaa partiojohtajalehdissä riehuva uudistuskeskustelu partiosta loi.

7.1 Partiolle imagon kohotus – Partioaikien näkemykset

Partiojohtaja-lehti avasi keskustelun vuoden 1965 kolmannessa numerossaan. Artikkelissa *Kehitymmekö?* partiota luonnehdittiin sisäänpäin lämpiäväksi järjestöksi, jossa yhteiskunnan oletettiin automaattisesti hyväksyvän partio toiminnan sellaisenaan ilman sen kummempaa tiedotustoimintaa.⁶⁰ Tämä jälkeen huomio kiinnittyikin partiotraditioihin ja niiden viestinnälliseen merkitykseen. Aarre Uusitalo otti esiin partioasun ja paraatiperinteen. Hänen mielestään partion ”uniformunismi” saattoi peittää alleen partion olennaisimman sisällön.⁶¹ Saman huolen jakoi myös Tapio Koivula. Hän katsoi, että partio toiminnasta ulkomaailmaan välittyvä paraatikulttuuri uniformuineen ja merkkeineen loi partiosta kuvan puoliso tilaallisena järjestönä, mikä ei varmasti vedonnut ajan nuorisoon.⁶²

Keskustelussa pureuduttiin myös partiohengen ilmauksiin, erityisesti partiolupaukseen ja partiolakiin.

⁶⁰ Jyrki Valtanen: *Kehitymmekö?* *Partiojohtaja* 3/1965. 6.

⁶¹ Aarre Uusitalo. *Mitä meistä ajatellaan?* *Johtajapolku* 5/1965. 114-115.

⁶² Tapio Koivula: *Minkälaisesta pojasta minkälainen mies?* artikkelista *Pilkottaako pykälien takaa mitään?* *Partiojohtaja* 5-6/1966. 6-12.

Muun muassa. teologian ylioppilas Lauri Virkkunen ja Kari Toikka vaativat perusteellista keskustelua partiohengestä ja sen päämääristä. He olivat sitä mieltä, että partion peruseriaatteita olisi uudistettava siten, että ne puhuttelisivat 1960-luvun nuorisoa ja kertoisivat tarpeeksi yksiselitteisesti, mistä partioihanteissa oikeastaan oli kysymys.⁶³ Myös Matti Leikola yhtyi näkemykseen, tosin maltillisemmin. Hänestä partioideologiaa oli turha lähteä muokkaamaan, oli vain pidettävä huoli siitä, että johtajat osaisivat opettaa ideologiaa oikein. Leikolakin kuitenkin myönsi, että esimerkiksi partiolain sanamuoto tarvitsisi tarkistusta.⁶⁴

Henrik Immonen nosti esiin aktiivisen imagon rakentamisen. Hän valitteli, että partion huono imago sai pojat häpeämään jäsenyyttään. Hänestä ongelma oli siinä, että partio houkutteli mukaan lähinnä passiivisia nuoria. Imago-ongelman ratkaisemiseksi olisikin kyettävä houkuttelemaan toimintaan mukaan ns. ”vaikuttajajaksiloita”.⁶⁵ Myös Aarre Uusitalo kiinnitti partion imagoon huomiota. Hänestä partion puhtoinen imago ja maine varhaiskasvatusjärjestönä saattoi kääntyä itseään vastaan ja etäännyttää ihmisiä partiosta. Tämä muodostui ongelmaksi etenkin teini-ikäisten jäsenten kohdalla, jotka eivät halunneet enää kuulua ”lapsijärjestöön”. Uusitalo toivoikin lippukunnilta parempaa kommunikointia toimintaympäristönsä kanssa käsitysten oikaisemiseksi.⁶⁶

Partioliikkeestä tiedottaminen nousi esiin myös *Partiojohtaja*-lehden kolmannessa numerossa vuonna 1971. ”Tämän kauden aikana emme ainoastaan toimi, vaan kerromme muillekin”, lehti julisti pääkirjoituksessaan.⁶⁷ Seuraavissa lehdissä tiedotustoimintaan kiinnitettiin aivan erityistä huomiota. SPJ otti vuoden 1972 teemakseen partion markkinoinnin. Tavoitteena oli partiotoiminnan esitleminen mm. yleisölle avoimilla partiotilaisuuksilla ja vanhempien sekä ystävien kutsumisella partioleireille. Lisäksi partion näkyvyyttä haluttiin parantaa julkaisemalla lehdistössä partiotoimintaa monipuolisesti esitteleviä artikkeleita ja järjestämällä eri ihmisryhmille tarkoitettuja tiedotustilaisuuksia. Erityisen merkittävänä asiana voidaan pitää, että menetelmänä julkisuuden

⁶³ Tapio Koivula: Minkälaisesta pojasta minkälainen mies? artikkelista *Pilkottaako pykälien takaa mitään?* *Partiojohtaja* 5-6/1966. 6-12; Kari Toikka: *Myytti partioaatteesta.* *Partiojohtaja* 4/1967. 4-9.

⁶⁴ Matti Leikola: *Tarvitseeko maa myytin?* *Partiojohtaja* 1/1968. 17.

⁶⁵ Henrik Immonen: *Olemme liian hyviä.* *Partiojohtaja* 5-6/1969. (sivu ei tiedossa).

⁶⁶ Aarre Uusitalo: *Mitä meistä ajatellaan?* *Johtajapolku* 5/1965. 114-115.

⁶⁷ SL: *pääkirjoitus.* *Partiojohtaja* 3/1971. 2.

saamiseksi mainittiin partioliikkeen aktiivinen osallistuminen valtakunnalliseen keskusteluun nuorisopolitiikasta.⁶⁸ Näin ollen näytti siltä, että SPJ sai viimeisenä toimintavuotenaan aikaiseksi päätöksen siitä, voisiko se epäpoliittisuudestaan huolimatta olla aktiivinen yhteiskunnallinen vaikuttaja.

7.2 Johtajat imagonrakentajina – Partiotyttöjen näkemykset

Myös tytöt näkivät partion markkinoimisen tärkeänä. Erityistä huomiota SPTJ tahtoi kiinnittää vanhempien, taustayhteisöjen ja päätöksentekijöiden informointiin. Tavoitteen saavuttamiseksi päätettiin valmistaa partiojärjestöille viisivuotinen markkinointi- ja suhdetoimintaohjelma.⁶⁹ SPTJ:n tuolloinen ylijohtaja Helvi Sipilä piti erityisen tärkeänä, että partioliikkeen päämäärät ja ohjelma pidettiin jatkuvasti esillä myös liikkeen ulkopuolella.⁷⁰ Tässä kohtaa konsensus poikajärjestön näkemyksen kanssa kertoi jo selvästi järjestöjen tulevasta yhdistymisestä.

Tyttöjenkin parissa erityisesti partiolain ja lupauksen ajanmukaisuus puhutti. Kata Jouhki tunnusti, että lupauksen ja partiolain uudelleen kirjoittaminen selkeämpään muotoon voisi olla hyvä ajatus. Hänen ajatuksiinsa yhtyi mm. Miriam Salovaara. Sen sijaan Eeva Vanhanen korosti partioihanteita tavoitteina, joiden saavuttamisen ei kuulunutkaan olla helppoa. Hänestä ihanteiden tarkistamiselle ei siis välttämättä ollut tarvetta.⁷¹ Ulla Pasanenkaan ei ollut varauksettomasti tarkistamisen kannalla. Hän kuitenkin totesi, että partiolakien ja ihanteiden opetuksessa kohtien selvittämiseen oli väärinkäsitysten ehkäisemiseksi käytettävä riittävästi aikaa, ja asiantuntemusta.⁷² Tässä yhteydessä *Johtajapolku*-lehti toimi ennakkoluulottomasti ja kysyi myös kentän mielipiteitä asiasta. Mm. 15-vuotias vartionjohtaja Arja Alho piti partiolakia ja lupausta tarpeellisina mutta niiden uudistamista hyvänä ideana.⁷³

⁶⁸ Kohtauspaikaksi partio. Partiojohtaja 4-5/1971. 10-11.

⁶⁹ Markkinointi sydämen asia. Partiojohtaja 4-5. 1971. 12-13 ja 26.

⁷⁰ Helvi Sipilä: Voimme olla eri mieltä... Johtajapolku 3/1968. 2-3.

⁷¹ Kata Jouhki: Johtajapolku 3/1967. 5-7.

⁷² Ulla-Maija Pasanen: Partiolaista ja lupauksesta. 1/1968. 6-7.

⁷³ Tarvitaanko partiolakia ja lupausta? Johtajapolku 5/1969. 13.

Partioseremonioista tytöt kävivät varsin vilkasta keskustelua. Hellevi Heinäsen mielestä seremoniat toimivat nimenomaan partion muusta nuorisotoiminnasta erottavana tekijänä ja siten tehokkaana viestintämuotona. Riitta-Liisa Peltonenkaan ei suorilta käsin tyrmännyt partioseremonioita, kuten partioparaatia. Häntä kuitenkin kauhistutti, että paraati jäykässä sotilaallisuudessaan antoi partiosta aivan väärän kuvan ulkomaailmaan. Hänestä paraatia pitäisikin uudistaa vapaamuotoisemmaksi nuorisokulkueeksi. Muutenkin partiotraditiot vaativat Peltosen mielestä tarkistusta, jotta aate ei hukkuisi niiden alle.⁷⁴

Partion julkisuuskuva puhutti sekä partiotyttöjä että -poikia. Molemmat näkivät erityisesti partiolupauksen ja partiolain tarkistamisen tärkeänä. Johtajien merkitys partioideologian oikeanlaisessa opettamisessa nähtiin myös molempien partiojärjestöjen piirissä oleellisena. Kummassakin järjestössä esiintyi huolta partiotraditioiden luomista sotilasassosiaatioista. Tyttöjärjestössä mielipiteet tuotiin kuitenkin maltillisemmin esiin kuin poikajärjestössä, ja liiallista uudistusintoa pyrittiin hillitsemään. Tyttöjen keskuudessa pyrittiin lisäksi poikajärjestöä paremmin huomioimaan myös johtajaikäisten nuorten mielipide erityisesti partiolain uudistamisessa. Parhaiten järjestöjen mielipiteet osuivat yhteen ja jopa kanavoituivat toimintaan vuoden 1971 loppupuolella. Tuolloin molemmat järjestöt ottivat seuraavan vuoden tavoitteekseen partion tiedotustoiminnan tehostamisen, ja tavoitteiden saavuttamiseksi luotiin myös suunnitelma.

8 PARTIO JA SEURAKUNTA

Keskustelussa partion uudistumisesta nousi esiin myös partion ja uskonnon välinen suhde. Erityisesti puhutti partion ja seurakunnan välinen suhde. Seurakunnilla oli perinteisesti ollut vahva asema partioliikkeen ja lippukuntien taustajärjestönä ja rahoittajana.⁷⁵ Uudistushengen myötä alettiin kuitenkin pohtia, palveliko seurakunta enää partioliikettä tai partioliike seurakuntaa.

⁷⁴ Hellevi Heinänen, Riitta-Liisa Peltonen: Peittykö jotain seremonioiden taakse? Johtajapolku 6/1968. 4-7.

⁷⁵ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 311-317.

8.1 Tarvitseeko partio seurakuntaa? – Partioaikien näkemykset

Partiojohtaja-lehdessä uskonnon asemaan partiossa sivusi ensimmäisenä Jorma Kalela. Hänestä uskonnollisuus partioihanteena oli sellainen, joka ahtaasti tulkittuna saattaisi johtaa ennakkoluulojen syntymiseen.⁷⁶ Partiojohtaja Lauri Virkkunen puolestaan piti erityisen tärkeänä selkeyttä partion ja sen taustajärjestön, yleensä siis seurakunnan, välistä suhdetta. Virkkunen toivoi, että aikaan saataisiin mallisopimus, jolla lippukunnalle turvattaisiin laajempi itsenäisyys ja puuttumattomuus varsinaisen partio toiminnan osalta.⁷⁷ Partion luontevimmaksi paikaksi hän näki seurakunnan laita-alueet, eikä niinkään uskon kasvatuksen keskiötä.⁷⁸ Kari Toikka ja Risto Pylkkänen jakoivat Virkkusen huolen seurakuntien vallasta lippukuntiin. Heistä seurakuntien vahva asema partion taustajärjestönä oli partiolle imagohaitta. Pylkkänen tosin kantoi huolta, miten pesäero seurakunnista vaikuttaisi järjestön rahalliseen tilanteeseen.⁷⁹

Poikien keskustelussa nousi keskeiseksi teemaksi uskon henkilökohtaisuus. Tapio Koivula toivoi, ettei uskonnollisuuden kokemus partiossa rajoittuisi ns. tapauskovaisuuteen, vaan kannustaisi nuoria kohtaamaan Jumalan lähimmäisessä. Partiojohtaja Valpolastakin uskonnollisuuden tuli lähteä partio pojasta itsestään, eikä partion uskonnollisen kasvatuksen tästä syystä pitänyt olla seurakunnan johdettavissa.⁸⁰

Myös muut uskonnot otettiin keskustelussa huomioon. Matti Leikola toivoi, että partiolupauksessa voitaisiin paremmin huomioida myös ei-luterilaiset esim. antamalla partiolaiselle mahdollisuus valita, korostaisiko hän lupauksessa joko kristillistä Jumala -suhdettaan tai vain lupaisiko noudattaa hyväksymiään partioihanteita. Leikolan alustusta seuranneessa keskustelussa katsottiin, että hengelliset viittaukset voitaisiin kenties poistaa partiolupauksesta kokonaan.⁸¹

⁷⁶ Jorma Kalela: Partio, nuori ja yhteiskunta. *Partiojohtaja* 2/1965. 5.

⁷⁷ Lauri Virkkunen: Partio liikkeen uudistuvat kasvot – Milloin puhaltava muutoksen tuuli tässä maassa? *Partiojohtaja* 4/1966. 9.

⁷⁸ Lauri Virkkunen: keskustelusta Minkälaisesta pojasta minkälainen mies? *Partiojohtaja* 5-6/1966. 8.

⁷⁹ Kari Toikka: Myytti partioaatteesta. *Partiojohtaja* 4/1967. 6; Risto Pylkkänen: Tarvitseeko seurakunta partiota -tai partio seurakuntaa? *Partiojohtaja* 1/1972. 14-15.

⁸⁰ Tapio Koivula: alustus Minkälaisesta pojasta minkälainen mies? *Partiojohtaja* 5-6/1966. 7-9.

⁸¹ Anneli Toivanen: Alustukset ja ryhmäkeskustelut. *Partioideologia*. *Partiojohtaja* 2/1970. 9-10.

8.2 Käytännön uskonnonopetusta ja suvaitsevaisuutta – Partiotyttöjen näkemykset

Tyttöjen lähtökohdat partion ja uskonnon suhteen pohtimiselle olivat hieman erilaiset kuin pojilla. *Johtajapolku*-lehti käsitteli uskonnollisia kysymyksiä säännöllisesti. Uskontoa ja erityisesti kristillisiä hyveitä käsiteltiin useassa lehden numerossa. Partiotytöillä oli siis lähtökohtaisesti vahva sidos kristillisyyteen. Partion ja uskonnon suhde nousi kuitenkin esiin myös tyttöjen keskuudessa. Ingebor Leanderin mielestä partion tuli ottaa huomioon myös ne, jotka eivät uskoneet kristilliseen Jumalaan ja hyväksyä heidät sellaisina, kuin he olivat. Hänestä partioihanteissa itsessään oli niin paljon aatetta, ettei uskonnollinen vakaumus ollut partiolaiselle mikään välttämättömyys. Leanderin mielestä suvaitsevaisuus erilaisia uskonnollisia vakaumuksia kohtaan oli elintärkeää partion tulevaisuuden kannalta.⁸²

Varsinaista kritiikkiä partion ja uskonnon suhteesta antoi *Johtajapolussa* nimimerkki ”to be or not to be”. Hän tunnustautui ateistiksi ja mietti, oliko hän lainkaan tervetullut partioon. Hänestä SPTJ oli liian sitoutunut kristilliseen traditioon. Ylipäänsäkin partio otti hänen mielestään huomioon vain erilaisen uskonnollisuuden muttei varsinaista uskonnottomuutta. Tähän asiaan hän toivoi muutosta.⁸³ Eila Alanko vastasi hänelle seuraavassa lehdessä toteamalla, että ateismi oli hänestä yhtä pätevä elämänkatsomus kuin mikä tahansa muukin eikä siten rajoittanut ateistien osallistumista partiotoimintaan. Alangon mielestä partiolupauksen Jumala-sana, johon aikaisempi kirjoittaja oli viitannut, tuli tulkita yleisesti eräänlaisena maailmankatsomusta ohjaavana tekijänä eikä automaattisesti kristinuskon Jumalana.⁸⁴

Vertailtaessa partiopoikien ja tyttöjen suhdetta uskonnollisuuteen tuntuu, että tyttöjen ajattelu oli mutkattomampaa kuin poikien. Uskonnota ei käyty paljoa keskustelua ongelmana, vaan kristillinen usko sai *Johtajapolku*-lehden sivuilta palstatilaa ilman suurempaa kritiikkiä. Ajateltiin ilmeisesti, että Suomessa, kun oltiin, uskonnollisuus luonnostaan liittyi kristillisyyteen ja valtionkirkkoon. Pojat sen sijaan kantoivat huolta seurakunnan vaikutusvallasta partiolippukuntiin. Poikien keskustelussa

⁸² Ingeborg Leander: Partio ja uskonto. *Johtajapolku* 6/1967. 20.

⁸³ ”To be or not to be”: Ateisti ja partiotoiminta. *Johtajapolku* 1/1970. 22.

⁸⁴ Eila Alanko: Ateisti ja partiotoiminta. *Johtajapolku* 2/1970. 22.

korostui uskonnon henkilökohtaisuus. Heitä myös askarrutti muiden uskontojen asema partioliikkeessä, ja esimerkiksi partiolupauksen viittaukset jumalaan kyseenalaistettiin muita uskontoja syrjivinä. Tytöt eivät nähneet asiassa ongelmaa. Ne muutamat partiotytöt, jotka uskonnon asemaa kommentoivat, pitivät täysin luonnollisena, että muissa kulttuureissa partiotoiminta liittyi johonkin toiseen uskontoon. Näin ollen partiolupauksen viittaus jumalaan ei automaattisesti viitannut kristilliseen Jumalaan, eikä uskonnoilla siten nähty olevan hajottavaa vaikutusta partioliikkeeseen.⁸⁵ Tyttöjen keskuudessa uskontokritiikkiä esiintyi oikeastaan vain yhdessä tapauksessa, ja se kuitattiin partioaatteen joustavuutta ja suvaitsevaisuutta korostamalla. Kiinnostavana seikkana voisi mainita, että *Johtajapolun* uskoa käsittelevä palsta siirtyi myös uuteen *Partiojohtajaan* johtajalehtien yhdistymisen myötä. Partiotytöt saivat siis tahtonsa läpi tässä tapauksessa.

9 YHTEENVETO

Partioliikkeen uudistamiskeskustelua tarkastaessa tyttöjen ja poikien näkemyseroissa oli usein kyse ongelman lähestymistavoista. Poikien keskustelua hallitsi teoreettinen ja ideologinen pohdiskelu, kun taas tyttöjen keskustelussa oltiin usein hieman käytännönläheisempiä. Poikien keskustelu yltyi myös usein teräväsanaseksi väittelyksi tyttöjen suosissa rakentavaa ja kohteliasta keskustelumallia.

Partiotyttöjen suhtautumista uudistuksiin ohjasi usein tietty kansainvälisyysaspekti. Heidän toimintansa oli aina ollut kytköksissä kansainväliseen partiotyttötoimintaan.⁸⁶ Kuvaavaa oli SPTJ:n ylijohtaja Helvi Sipilän lausahdus: ”Pohtiessamme esitettyjen arvojen oikeutusta, meidän on syytä tehdä se koko maailmanlaajuista taustaa vasten. Tarkastelua helpottaa sen seikan toteaminen, että partioaate sellaisenaan ei ole meidän omaisuuttamme eikä meidän muutettavissamme.” Partiotytöt näkivät siis liikkeen kansainvälisyyden uudistuksia jarruttavana tekijänä. Samanlaista ajattelua ei juuri ollut havaittavissa partiopoikien keskuudessa.

Useissa tapauksissa uudistusehdotusten perimmäisenä tavoitteena oli pesäeron tekeminen partion ja sen herättämien oikeistokonservatiivisten miellelyhtymien välille. Sekä partiotytöt että pojat kantoivat huolta partiotraditioiden ja jopa yksittäisten partiolain sanojen ulkomaailmaan välittämästä viestistä.

⁸⁵ Helvi Sipilä: Partio toiminnan arvostelusta. *Johtajapolku* 3/1969. 3.

⁸⁶ Savunen, Liisa: *Partiotytöt Suomessa 1910-1972*. Gummerus Kirjapaino OY, Helsinki. 1999. 113-146.

Kyseessä saattoi olla partion historiallinen taakka, sillä partiolaiset olivat historiansa aikana toimineet yhteistyössä oikeistolaisten järjestöjen, kuten sisällissodan valkoisen osapuolen kanssa. Tuntuukin luontevalta, että 60- ja 70-lukujen vasemmistolaisessa ilmapiirissä partio pyrki eroon oikeistoleimastaan kyetäkseen houkuttelemaan nuoria mukaan toimintaansa.

Kaikesta kohusta huolimatta partion uudistamiskeskustelussa oli loppujen lopuksi kyse pitkälti pelkästä keskustelusta. Vaikka keskustelu yltyikin välillä kiivaaksi, konkreettisia uudistuksia saatiin aikaiseksi vain vähän. Ainoa toteutunut uudistus oli SPJ:n ja SPTJ:n yhdistyminen Suomen Partiojärjestöksi vuonna 1972. Jopa eräässä *Partiojohtaja*-lehden pääkirjoituksessa todettiin, että uudistamiskeskustelussa oli toistaiseksi ollut ”paljon porua ja vähän villoja”. Toisaalta moni näki, että jo keskustelu itsessään auttoi vanhentuneiden ajattelutapojen ja tunkkaisen ilmapiirin muuttamisessa. Siinä mielessä vähänkin oli enemmän kuin ei mitään. ”Partioradikalismi” on kuitenkin liioiteltu ilmaus partion uudistamiskeskustelulle, kuten myös Paavilainen kirjassaan antaa ymmärtää.⁸⁷

Erot partiopoikien ja -tyttöjen järjestökulttuurien välillä jarruttivat aikansa myös partiotoiminnan yhdistämistä yhteisen kattojärjestön alle. Kyseiset järjestökulttuurierot saattaisivat tarjota mahdollisuuden laajemmallekin tutkimukselle.

⁸⁷ Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010. 405.

10 LÄHTEET

Alkuperäislähteet

Johtajapolku-lehdet vuosilta 1965-1971.

Partiojohtaja-lehdet vuosilta 1965-1972.

Kirjallisuus

Paavilainen, Marko: *Aina valmiina -Partioliike Suomessa 1910-2010*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. 2010.

Savunen, Liisa: *Partiotytöt Suomessa 1910-1972*. Gummerus Kirjapaino OY. Helsinki. 1999.